

Նշվեց Ֆադեյ Սարգսյանի մեկդարյա հոբելյանը

Հայաստանի Թեմայան մեկուկուսուկուսին միութնը կազմակերպել էր ակադեմիկոսի մեծագույն գործիչ, գիտնական, ՀՀԱՍ «Արամանդակուռ Արարատ» ժամանակակից **Ֆադեյ Սարգսյանի** 100-ամյակին նվիրված երեկո:

Գերազանց **Տեր Նաթան արեմիսկոպու Հովհաննիսյանը** փոխանցեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի հայրադարձական օրհնությունն ու ողջույնի խոսքը՝ ի նշան Առաքելական Սուրբ եկեղեցու արժանավոր զավակի գնահատանքով վասակի:

Սրբազան հայրն իր խոսքում ընդգծեց Ֆադեյ Սարգսյանի՝ խոնարհ ու անկեղծ նկարագրով հայրորդու երկարամյա գործունեությունը հայրենական, գիտական եւ հոգեւոր կյանքում. «Նա իր դասերը՝ Տեր Թադեոս ֆահանայից, ժառանգել էր սուրբ եկեղեցու եւ ազգային հոգեւոր արժեքների հանդեպ մեծ սեր: Իր ստանձնած դասաւսման արժեքներում, ի հեռու կստանանակի հակառակաթիսական հասարակարգի՝ եկեղեցու հանդեպ որդեգրած ֆադեյանությունը, նա իր հոգու դարձնել էր համարում առանձնահատուկ հոգաժողովին՝ օժանդակել սուրբ եկեղեցու առաքելության իրագործմանը»,- նշեց Տեր Նաթան արեմիսկոպու Հովհաննիսյանն ու հավաստեց, որ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում շատ բարձր են գնահատում նաեւ Ֆադեյ Սարգսյանի՝ Մայր եկեղեցու նվիրյալ զավակի հայրենամտը, եկեղեցու սեր ու ազգասեր գործունեությունը:

Գեներալ-մայոր, ԽՍՀՄ ռեզերվի մեծագույն կրկնակի դասակարգ, ռեզերվի գեներալ-մայոր, ՀՀ Գեներալ-մայորի կարգավիճակով, Ֆադեյ Սարգսյանի ծննդյան 100-ամյակը հուլիսի 20-ին նշվեց Երևանում անդամակցական միասնական ժամանակակից համարձակ նաեւ Հայաստանի Թեմայան մեկուկուսուկուսին միության նախագահ **Ռուբեն Միրզախանյանը**:

«Արդյո՞ք չենք ամբողջովին մեր ժամանակակից անբնավոր դասերը, երբ դասեր են գնահատական չենք սալիս դասերը, չենք գնահատում ազգի մեծերին: «Ձմիակի» ժամանակագրության մասին խոսելիս անդամակցական ենք միայն մեկուկուսուկուսին միության մասին, սակայն «ձմիակի» սկսվեց ճշմարտության եւ գիտության մեջ արմատական փոփոխություններով. ժամանակակից մարդիկ, այդ թվում նաեւ Ֆադեյ Սարգսյանը, սողանողներ էին»,- իր խոսքում նշեց Ռուբեն Միրզախանյանն ու փաստեց, թե ինչպիսիք են անդամակցական Ֆադեյ Սարգսյանի գործունեությունը՝ հանուն Հայաստանի ժողովրդի, հայրենիքի բարօրության:

Պրոֆեսոր Միրզախանյանը նկատեց, թե ինչպիսիք են ժամանակակից գործունեությունը հայրենական, գիտական եւ հոգեւոր կյանքում. «Նա իր դասերը՝ Տեր Թադեոս ֆահանայից, ժառանգել էր սուրբ եկեղեցու եւ ազգային հոգեւոր արժեքների հանդեպ մեծ սեր: Իր ստանձնած դասաւսման արժեքներում, ի հեռու կստանանակի հակառակաթիսական հասարակարգի՝ եկեղեցու հանդեպ որդեգրած ֆադեյանությունը, նա իր հոգու դարձնել էր համարում առանձնահատուկ հոգաժողովին՝ օժանդակել սուրբ եկեղեցու առաքելության իրագործմանը»,- նշեց Տեր Նաթան արեմիսկոպու Հովհաննիսյանն ու հավաստեց, որ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում շատ բարձր են գնահատում նաեւ Ֆադեյ Սարգսյանի՝ Մայր եկեղեցու նվիրյալ զավակի հայրենամտը, եկեղեցու սեր ու ազգասեր գործունեությունը:

Տեր Սարգսյանյանը, կարող էին միջազգային գիտաժողովներ, մեծարժան հուշ-երեկոներ կազմակերպել ռեզերվի մեծագույն միությունն այդ բացը լրացնելու, նաեւ իր կողմից արժանին մասնակցելու համար էր իր հարկի սակ համախառն ազգային կուռ մտածողությամբ ու ռեզերվի ժողովրդական ժողովրդական մարդկանց, որոնց համար Ֆադեյ Սարգսյանը եղել ու միշտ մնալու է Հայաստանի Հանրապետության

վոր ռեզերվի մեծագույն կրկնակի դասակարգ, ռեզերվի գեներալ-մայոր, ՀՀ Գեներալ-մայորի կարգավիճակով, Ֆադեյ Սարգսյանի ծննդյան 100-ամյակը հուլիսի 20-ին նշվեց Երևանում անդամակցական միասնական ժամանակակից համարձակ նաեւ Հայաստանի Թեմայան մեկուկուսուկուսին միության նախագահ **Ռուբեն Միրզախանյանը**:

Ուսումնասիրվում է ռեզերվիական ճառագայթների վարքը

ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի **Ֆիզիկայի կիրառական որոբլեմների ինստիտուտում** հետազոտվել է միաբյուրեղյակ քվանտային աղյուսակների վարքը՝ փոխադրելով նուրբ քվանտային փոփոխությունները քվանտային աղյուսակների վրա:

Հետազոտություններն իրականացվել են առանց ակուստիկ աղյուսակների եւ ռեզերվիական, ռեզերվիական ու միաբյուրեղյակ փոխադրելով նուրբ քվանտային (օրթոգոնալ) ուղղություններով ակուստիկ աղյուսակների աղյուսակային դասակարգում: Կատարված հետազոտությունների ընթացքում ստացված արդյունքները կարող են օգտագործվել ռեզերվիական եւ սինթերոնային փոփոխությունների արդյունավետ դեկոդման մեթոդների ու բարձր ճշգրտությամբ ռեզերվիական ակուստիկայի սարքերի մեծածախ համար, որոնք թույլ կան իրականացնել ռեզերվիական փոփոխությունների ստեղծում, ինստիտուտային, ֆոկուսային հեռավորության եւ անկյունային դիրքի միաբյուրեղյակ կառավարում՝ աղյուսակների վրա ժամանակակից 0.1 մկմ կարգի լուծողունակություն:

Հարկ է նշել, որ հետազոտության արդյունքները հետազոտությունն են առաջացրել ՌԴ Կուրչատովյան ինստիտուտում: Պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել հետազոտությունները շարունակելու եւ ռեզերվիական փոփոխության տարածման արագ կարգավորման արդյունավետ վերաբերյալ:

Հետազոտության արդյունքները տպագրվել են հեղինակավոր գիտական հանդեսներում:

Կատարված հետազոտությունների արդյունքները գեղարվեստապես ակնարկվել են Իսպիայի Միջուկային ֆիզիկայի ազգային ինստիտուտի «Ֆրանկուսիսի ազգային լաբորատորիաներ»-ի, Տոմսկի տեխնիկական համալսարանի, ՀՀ ԳԱԱ Ֆիզիկայի կիրառական որոբլեմների ինստիտուտի կողմից դարձրելով կազմակերպվող միջազգային գիտաժողովներում եւ սեմինարներում:

ՄԱՅՐՈՒՄՈՒՄ

«Դուք կրեանք ոչ միայն իմ նկարները, այլ կծանոթանաք ինձ հետ». Սամվել Լաճիկյան

Հոկտեմբերի 12-ին Հայաստանի նկարիչների միությունում տեղի ունեցավ վասակապոր նկարիչ **Սամվել Լաճիկյանի** «Կոչեն ամրողաց» խորագրով հոբելյանական ցուցահանդեսը:

Ցուցահանդեսը ներկայացնում է շուրջ 100 աշխատանքներ, որոնց մեջ տեղ են գտել նաև նկարչի առաջին ստեղծագործությունները: «Երբ սկսեցի դիտել աշխատանքները, կեսուն 80-ականներով թվագրված իմ առաջին ստեղծագործությունները, որոնք կասարված են ջրաներկով: Այս ցուցահանդեսին ներկայացված են բազմաժանր ստեղծագործություններ՝ դիմանկարներ, բնանկարներ, նախորդորներ ու թեմատիկ նկարներ, դուրս այս աշխատանքներով կճանաչեմ ինձ, քանի որ իմ նկարները հենց ես եմ, դրանք իմ հոգեվիճակի արձագանքն են», - ասել է նկարիչը:

Սամվել Լաճիկյանը ստեղծագործել է հասկալի ու դիմանկարի ժանրում: «Սամվելը կարողանում է դիմանկարով դրսևորել մարդու էությունը: Արհամարհ կարող ես նման նկարել, բայց մարդու ներախարհը լավ հասկանալի է ի ցույց դնել կտավով, դա դժվար տեսանկյուն է, որին Սամվելը տիրապետում է», - մեզ հետ զրույցում ասել է գրող, հրատարակախոս **Վահագան Սարգսյանը**:

Ցուցահանդեսին ներկա էր նաև նկարչի մայրը, որի դիմանկարը եւս ներկայացված աշխատանքների մեջ էր: Նկարչի եղբայրը՝ **Լեոն Լա-**

ճիկյանը դասնել է. «Մայրս ասել է՝ գոնե ինձ այն ժամանակ նկարեիր, երբ կնձիռն չունեիր, իսկ Սամվելը կասակել է՝ սղասել եմ կնձիռները լի-

նեն, նոր նկարեմ»: Նկարչի եղբայրը նշել է, որ Սամվել Լաճիկյանը ինչպես 1988 թվականի երկրաշարժից, այնպես էլ դասերազմից հետո ստեղծված գործերով շարունակում է իր արվեստով հաս-

տեղծված գործերով շարունակում է իր արվեստով հաս-

տեղծված գործերով շարունակում է իր արվեստով հաս-

ՅՈՒՆԻՍԵՒՆ ՀՈՒՐԵԼՅԱՆԱԿԱՆ

ՀԱՍՏԻԿ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Այրանացի բանաստեղծ **Եսոն Քելմենդի** խոհական լիբրետոյի օրերս հայ ընթերցողին առանձին զրույց ներկայացվեց բանաստեղծ **Պապիկ Դավթյանի** թարգմանությամբ: Խորհրդանշական էր Թարգմանչաց տոնի նախօրեին Քելմենդիի «Մոլախում եմ քեզ» գրքի լույսընծայումը: Քելմենդիի լիբրետոյի սիրո մասին խորհրդածություն է, եւ մեր օրերի համընդհանուր լարվածության, ֆաղափական անհավասարակշռության եւ գերաճող անտեսության մթնոլորտում սիրո ծագման, ներդրության հասնելու, սղասման եւ սեփական եսից անջատվելու ուղով սիրո նախնական էության փնտրումի մասին բանաստեղծական տողերը եվրոպացի ընթերցողի համար գնահատելի եւ արժեքավոր են եղել, եւ արդ՝ նաեւ հայ ընթերցողի սեղանին են: Կոստվոյի ծնունդ 45-ամյա Քելմենդիին լավ գրադասնադասներ համարում են եվրոպացի մեծ բանաստեղծ. նա բազմաթիվ միջազգային մրցույթային հաստատությունների, լիբրետոյի սկոլորների անդամ է, աշխարհի տարբեր լեզուներով գրական եւ մրցույթային ամսագրերի մշակական հեղինակ: Սովորել է Պրիբրիցկայի համալսարանում, ստացել գանգվածային հաղորդակցության արվեստի բակալավրի աստիճան: Ավարտել է Քրյուսելի Ազգա համալսարանի աստիճանում՝ մասնագիտացվելով միջազգային եւ անվտանգության ոլորտում մասնագիտացված դոկտորանտուրայի գծով, ավարտել է

Եսոն Քելմենդիի սիրո բանաստեղծական բանաձևումները՝ հայերեն

ԵՍՈՆ ՔԵԼՄԵՆԴԻ

ՄՊԱՍՏՈՒՄ ԵՄ ՔԵԶ

«...Մեզ համար իմ կյանքն էր իմ կյանքս, որ երբեք չեմ հասնում, եւ երբեք չեմ հասնում իմ ինքնին: Եւ ինքնին եւ ինքնին փնտրում եմ»:

որ մի՞նչ եւ մահ թե դուրս չգա, դարձի չգա, չօտարվի, մարդ կմեռնի մարդկայնորեն գեղեցիկ:

Երջանիկ է նա, ով մահը դիմավորում է այդպես: Գեղարվեստական դասերների հնարավոր խոսում է սիրո, երազանքների, ժամանակների սահմանազերծման մասին, եւ որտեղ կա փոխաբերություն, համեմատություն կամ գեղարվեստական սիմվոլիկա, այնտեղ լիբրետոյի առավել գեղեցիկ է եւ ոլորտը բնութագրելի: «...Թե հյուսիսային կամի լիբրետոյի, կալամայի դասերով արձակ ու գազաբերով, եւ կտրուրի, որ խոնարհվեցին կաղնիներն իմ դեմ, գլխարկ հանեցին»:

մագիստրոսի երկրորդ աստիճանը դիվանագիտության բնագավառում: Քելմենդին AAB համալսարանական ֆուլբրայթ ծրագրի շրջանակում է, Զալցբուրգի (Ավստրիա) Եվրոպական գիտությունների եւ արվեստների ակադեմիայի անդամ: Եսոն Քելմենդին մեծ ճանաչման է արժանացել Կոստվոյում 1999 թվականին իր առաջին իսկ «Խոսույցների դարը» բանաստեղծական գիրքը հրատարակելուց հետո: Ամենալավ թարգմանված այրանացի բանաստեղծն է. նրա բանաստեղծությունները թարգմանվել են շուրջ քառասուն լեզուներով:

Քելմենդիի սիրո լիբրետոյի շարունակում է սիրո խոսույթը, սղասման, կարոտի, երազանքի դասերը դառնում են խոհական մտածումներով, զգացմունքի խորում ու սարածականությամբ հաղորդվող խոսքի թվաքանակ անկարծիքով նա ընթացում է դեմի լիբրետոյի առավել լիբրետոյի փնտրության փնտրումը հանգեցնում է երջանկության բազմաթիվ բանաձևումների: «...Խաղն անվերջ է ամեն մեկիս իմնությունս, եւ կա մեր մեջ անօրհնակ ինչ-որ ես»:

Ամեն հույսի դեմ դուրս կբացեցի, եւ կլինեիր իմ եւ կվերջի լավ ժամանակի հույսերով լեզուն...»: Բանաստեղծը շարունակ գնում է դեմի իր էության սկզբը, ճանաչության իր փնտրումը հաճախ հանգեցնում է իմաստազրկության ունայնությանը: «Հավաստը խախտվել եւ վերածվել է անհավաստության, չար ժամանակը ամբողջությամբ է չարիս ամենուր, դասրանադասել հույս ու ցանկություն»:

ԱՆՆԱ ԱՂԱՄՅԱԼ

Կայացավ ամենամյա «Կոմիտաս» միջազգային փառասոն-գիտաժողովը

Սույն թվականի սեպտեմբերի 26-ից հոկտեմբերի 8-ը ամենամյա «Կոմիտաս» միջազգային փառասոն-գիտաժողովը տեղի ունեցավ մեր ժողովրդի համար չափազանց ծանր եւ դժնդակ օրերին: Արցախի հայաթափման լուրը հերթական անգամ թեւաթափ արեց մեր հանրությանը՝ առաջացնելով լարված եւ հուսահատ սրամադրություններ:

Այս հանգամանքներում, բնականաբար, մեզ հարկավոր է միջոցառումների ստվար մասը չէր կարող ընթանալ նախադաս Ծագաված ուղով, սակայն, այնուամենայնիվ, մեզ հարկավոր էր նախապես լուրջ հերթական մեզ հարկավոր էր նախապես լուրջ հերթական մեզ հարկավոր էր:

Կոմիտաս Վարդապետի 154-ամյակի առթիվ, **Տ. Ասողիկ արեղա Կարամեսյանը** սեպտեմբերի 26-ին հոգեհանգստյան կարգ կատարեց Կոմիտասի դամբարանում «Գեղարդ» երգեցիկ խմբի մասնակցությամբ: ԿԳԱՄ նախարարի տեղակալ **Դանիել Դանիելյանը**, Կոմիտասի թանգարան-ինստիտուտի (այսուհետ՝ ԿԹԻ) աշխատակազմը, մի խումբ մեզ հարկավոր էր նախապես լուրջ հերթական մեզ հարկավոր էր:

Հաջորդ օրերին փառասոնային համերգաշարն ընդգրկել էր **Խաղոռա Ջիին Կինի** մենահամերգը (դաժանուր, Հարավային Կորեա), Հայաստանի Ազգային ակադեմիական կառույցի, Կոմիտասի անվան լարային ֆռոնտի, «Սաղմոսերգու» հոգեւոր երաժշտության արական երգչախմբի (գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր՝ **Վահե Բեգոյան**) եւ «Գեղարդ» երգեցիկ խմբի (գեղարվեստական ղեկավար՝ **Սհեր Նավոյան**, խմբավար՝ **Անահիտ Պապոյան**) ելույթները: Հոկտեմբերի 8-ին կոմիտասյան Պատարագի կատարմամբ փառասոնը եզրափակեց Երեւանի թատերական կամրային երգչախումբը (գեղարվեստական ղեկավար եւ դիրիժոր՝ **Ջրիսիան Ոսկանյան**):

Հոկտեմբերի 7-ին եւ 8-ին գումարված միջազգային գիտաժողովն ընդգրկում էր բավական թվով գեղուցումներ՝ նվիրված Կոմիտասի անձին, գործունեությանն ու ստեղծագործական ժառանգությանը: Առաջին գիտական նիստին (նախագահ՝ **Լիլիթ Երնջալյան**) ելույթներ ունեցան Կոմիտասի թանգարան-ինստիտուտի գիտական խորհրդի նախագահ, ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի ժողովրդական երաժշտության բաժնի վարիչ, ՀՀ արվեստի վասակավոր գործիչ, արվեստագիտության դոկտոր, դոկտոր Սհեր Նավոյանը՝

ԿՈՄԻՏԱՍ-ԻՆՏԻՏՈՒՏ

ԿՈՄԻՏԱՍ-ԻՆՏԻՏՈՒՏ

«Կոմիտասի հարմունիայի ձայնակարգային (մոդալ) բնութագրերը», Երեւանի Կոմիտասի անվան ղեկավար կոմսերվատորիայի երաժշտության դասնության ամբիոնի վարիչ, արվեստագիտության թեկնածու, դոցենտ **Լուսինե Սահակյանը**՝ «Կոմիտասի դերը հայ կանանց երաժշտական կրթության հարցերում», դասնական գիտությունների թեկնածու, ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության եւ ազգագրության ինստիտուտի ՏՈՐԵՆ **Արսեն Բորոխյանը**՝ «Նախնադարյան մեծելակերտի սարերը Կոմիտասի աշխարհայցումը», ՀՀ Արվեստի վասակավոր գործիչ, դոկտոր, ԿԹԻ գիտաշխատող **Դանիել Երամիչյանը** (Գրիգոր Դանիելյան)՝ «Նորահաւ ղեկավար» թեմաներով:

Հայկ Իսիճեանի (Պրահա-Լիսաբոն):

Հոկտեմբերի 8-ին, երրորդ նիստի ընթացքում (նախագահ՝ ԿԹԻ գիտաշխատող **Նանե Միսակյան**) գեղուցումներ ներկայացրին ԿԹԻ գիտաշխատող, Երեւանի Կոմիտասի անվան ղեկավար կոմսերվատորիայի դասախոս **Ասողիկ Սարսիրոյանը** եւ ԿԹԻ աշխատակից, Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի դասախոս **Ճովհնար Արծունէին**՝ «Ժամանակակից դասակարգման խնդիրները հայ գեղեցկական ուրու երգերի օրինակով», արվեստագիտության թեկնածու, ԿԹԻ գիտաշխատող, երաժշտական գրադարանի մասնագիտության, ձայնագրության ու թվայնացման բաժնի վարիչ, Երեւանի Կոմիտասի անվան ղեկավար կոմսերվատորիայի դասախոս **Լիլիթ Հարությունյանը**՝ «Խմբավարի «Տասը ղայփահմանները» Կոմիտասի մտումները դիրիժորական արվեստի շուրջ», ԿԹԻ աշխատակից **Սոնա Սիմոնյանը**՝ «Պաուլ Բրունսի վրկալ-մեթոդաբանական գրքերը Կոմիտասի անձնական գրադարանում» թեմաներով:

Չորրորդ նիստում (նախագահ՝ **Գայանե Ամիրադյան**) գեղուցումներ ներկայացրին արվեստագիտության թեկնածու, ՀՀ ԳԱԱ Զիրակի հայագիտական հետազոտությունների կենտրոնի գիտաշխատող, Կոմիտասի անվան կոմսերվատորիայի Գյումրու մասնաճյուղի ՏՈՐԵՆ **Հասմիկ Հարությունյանը**՝ «Առուղ խայթը եւ Ալեքսանդրապոլի առուղական համալսարանը», արվեստագիտության թեկնածու, ԿԹԻ գիտական բաժնի ղեկավար, ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի վրկալ գիտաշխատող, Երեւանի Կոմիտասի անվան ղեկավար կոմսերվատորիայի դասախոս **Տաթևիկ Շախուրյանը**՝ «Կոմիտասյան ղոտեղիայից մինչև կոմպոզիտրա-

կան արվեստ», արվեստագիտության դոկտոր, դոկտոր, ՀՀ արվեստի վասակավոր գործիչ, ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի առաջատար գիտաշխատող, Երեւանի Կոմիտասի անվան ղեկավար կոմսերվատորիայի գիտական խորհրդի ղեկավար **Լիլիթ Երնջալյանը**՝ «Ինքնուրույն դրսևորումները Ալան Զովհաննես-Վիլյամ Սարյանի ստեղծագործական մտածածկում» թեմաներով:

Օրվա ավարտին տեղի ունեցավ կլոր սեղան՝ «Կոմիտասյան քննարկություն. անգլերեն թարգմանության աշխատանքային գործընթացի» ներկայացմամբ: Մասնակցում էին Օֆաճորի համալսարանի անգլերեն լեզու եւ գրականություն բաժնի ուսանող, ԿԹԻ կամավորության քառանկ **Էլիզա Փենիսթրոնը**, թանգարանի էֆկուրավարներ **Ջենարիկ Ավեսյանը**, **Նունե Ամիրխանյանը**, **Լիլիթ Հունանյանը**, **Դավիթ Սիմոնյանը** եւ գիտական բաժնի ղեկավար **Տաթևիկ Շախուրյանը**: Գիտաժողովի ավարտին Կոմիտասի թանգարան-ինստիտուտի գիտական խորհրդի նախագահ **Սհեր Նավոյանը** իր խոսքում նշեց. «Ճիշտն ասած, այս տարվա գիտաժողովը, մի փոքր անսովոր էր ձևով, որովհետև անհամեմատելաբար լավ իմաստով: Չի մասնակցում, թե նախորդ տարիներին վրկալ գիտաժողովներ ենք ունեցել, բայց այս տարի մեզ կային խիստ մոտ թեմաներով եւ խիստ մոտ հայեցակետերով ելույթներ: Մյուս կողմից՝ այս տարի գիտաժողովն անհամեմատելաբար մեզ էր կենտրոնացած հենց Կոմիտասի շուրջ, որովհետև մեր գիտաժողովը բաց է եւ կարող է անդրադառնալ երաժշտական արվեստի ամենատարբեր ճյուղերին ու երեւոյթներին, որոնք բոլորը կարող են կապվել Կոմիտասի հետ, այն իմաստով, որ Կոմիտասն այդ բոլոր ոլորտներում աշխատել է: Այստեղից է սրամաբանությունը, եւ մենք այստեղ ենք մոտենում հարցին: Նախորդ տարիներին, իհարկե, Կոմիտաս տեղ է, եւ նույնիսկ խնդիր ենք ունեցել մեկ կամ երկու բաժնի Կոմիտասին նվիրել, իսկ մնացած բաժնիները կամ նիստերը տրամադրելու այլ թեմաներին: Այս տարի գրեթե ամբողջությամբ կոմիտասյան թեմաներ ենք մեկ կամ երկու բացառությամբ: Եվ Կոմիտասի արվեստին, Կոմիտասի ժառանգությանը, գործունեությանը անդրադառնալիս այդպես մոտ, այդպես մոտ մոտենալ ենք ինքնին հետադիմ եւ: Սա զգուշացնում էր սալիս, որ Կոմիտասի երեւոյթը հետք ընթացնելի, դարձանակելի չէ, եւ զայն հետո ենք այն սղանած լինելու գաղափարից, եւ այսօր նույնիսկ հնարավոր է դառնում նրա գրադարանում դասավոր գրքերի լուսանկարներով վերականգնել նրա տեսական հայացքները ոլորտների վերաբերյալ, որոնց վերաբերյալ ամբողջական աշխատություններ չունենք, բայց ինքնին թողել է որդես ուրեւ գրի, այստեղ ասեմք, իրենցս արված ռեցեմպա կամ դիտարկություններ: Կամ, հակառակ ծայրահեղությամբ, էլ կոմիտասյան երեւոյթ է, եւ կոմիտասյան երեւոյթ է, երբ խոսվում է մեր արվեստից գործընկերների կողմից կոմիտասյան հրատարակությունների ձեւավորումների մասին: Սա էլ կոմիտասյան թեմա է, գուցե ուղիղ կոմիտասագիտություն չէ, սակայն կոմիտասյան թեմաներ է: Մի կողմից՝ նրա տոտեղային, նրա երաժշտությանը կամ առհասարակ, տոտեղային եւ երաժշտությանն առնչվող հարցերը, մյուս կողմից՝ նրա հարմունիկ մտածողության ձեւակերպումները: Այս բոլոր ոլորտներում, եթե չասեմք բացարձակ մոտ թեմաներ (թեեւ այդտեղից կան եւ այս տարի իսկ կապես մեզ են), ապա մոտ մոտենում առնվազն կար գրեթե բոլոր ելույթներում: Այնպես որ, գոհունակությամբ ենք սա նշում, որ մեր երկրի, մեր հայրենիքի համար ամենաբարձր իրականության մեջ՝ մտավորական մարդիկ, մտավոր աշխատանքի մարդիկ միտարարություն կան խնդրի լուծման ճանադարհ, էլ ինչ-որ բաներ տեսնում ենք հենց մտավոր աշխատանքի բնագավառում: Չէի ուզեմ զայն բարդացնել, բայց եթե Հայդեգերի փիլիսոփայությամբ մոտենանք, Կոմիտասն իր արվեստով, իր մեակոյթով, ինչ-որ իմաստով դառնում է մեզ համար գոյաբանական, էկզիստենցիալ աղատսան՝ այս մշակ եւ կմնա իրականությունից փոքր-ինչ զեղվելու եւ ստեղծարար իրականության մեջ աղտելու ճանադարհին...»:

